

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntaxis Joa[n]nis Despauterij Niniuit[a]e Berga[rum] diui
Guinnoci ludimagistri**

**Spauter, Johannes de
Argentorati, Anno, M. D. XV.**

Synthesis ubi ea contine[n]tur quæ literatores impedimenta uocant.
Synthesis haud uocem sed cernit significatu[m]. Rem magis inspiciunt
[quam] uocem sæpe poetæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70853)

Ioannis Despauterij Niniuitæ.

Synthesis ubi ea continētur quæ
literatores impedimenta uocant.

Synthesis haud uocem sed cernit significatū,
Rem magis inspiciunt quæ uocem saepe poetæ.

Synthesis est attributio proprietatis unī, uel pluribus copulatis. quod sit non gratia uocis sed significati, ut populus clamāt, p̄neste sub ipsa, anser foeta. Diciturque synthesis a syn .i. con, & thesis positio. Sed nūc singulatim inspiciamus omnia. & primo adiectiui & substantiui synthesin, relatiuū etiā adiectiuū hic uocamus. Primū itaque adiectiuū uidetur substantiuo dissimile, ad exprimēdā perpetuā rei naturā. ut Tristis lupus, fama malū, sed duo diximus esse substantiua ex Seruij sententiā. Fuit adiectiua ꝫo substantiua dū exponēt per res, pars aut ꝫ adiectiui abstractū (ut logici loquunt) ut triste tristis res, sūmū sūma ꝫ æquū. i. equitas &c. Secūdo ad exprimēdā sex^o discretionē, ut apud Auianū. Anser erat quōdā specioso germine foeta. Virgi. Foeto pectori dixit, quod tñ Calepinus & doctissimi quicquē epicœnū esse dicūt. Ausonius masculine dixit, Oū tu quoque passeris marini, ergo et si de foemella tñ loquamur ꝫ epicœnū, non est necesse foeminino uti. Foeta autē (ut opinor) grauida substantiue in foeminino plerūque ponitur. Virgi. Non insueta grauis tētabūt pabula foetas. Plau. foeminis no utit in sticho dicēs. Audiui sepe hoc uulgo dicier solere, elephātū grauidā ꝫpetuos decē esse annos. Secūdo rōne subauditōis, ut p̄neste sub ipsa, quia Hora. neutrū posuit, nisi malis esse ab noie p̄nests, am correptā &c. sed hoc etiā profam occupauit, albula pota. Terē. quē trāstulit i Eunuchū suā, idque licere oibus asserit Nebrissen sis, quia poematū noia sunt foeminia. ait em̄. Insula cincta mari nauis cūque urbe poema, foeminei generis sunt causa significati. Illud autē Iuuenalis. Ingēs plena iam margine libri Scriptus & a tergo necdū finitus orestes, uidei inquit ad hoiem respexisse. Itē species est quod ꝫ dicatur &c. subauditū uniuersale aut ꝫdicabile uel id, sic differētia est quod &c. Fui Gandauī quę est pulchra. Quarto rōne collectiōis & distributionis, quod etiā cōmune est nti & uerbi. Ideo utriusque tumultuarie ponā exēpla, & priō ex sacris. dom^o israel sperauit i dño, adiutor eorū & ꝫtecor eorū est. Reges gentiū dñant eorū gentiū. i. gentiliū. Multitudo hęc magna cōuertēt in minimā gentē, quoniā eos disp̄gā In euāgelio. Et congregabunt ante eū oēs gētes & seperabit eos &c. Pars hominū ualidi, turre & mœnia scandunt, ait Virgi. pars. i. alii qui. Idē. Pars merſi tenuere ratē. Idem. Hic manus ob patriā pugnas

do uulnera passi. Statius. Tacitis huc gressibus acti. Deueniunt per
ritura cohors. Liuius. Magna pars in agrum delati. Esdre. iij. Et se
dit ois multitudo in area templi tremetes, ppter hyemē p̄sentem. In
Ioāne. Turba hęc que nō nouit legē, maledicti sunt. Collectiua atq;
uirtute sunt pluralia, ut cætus, clerus, ciuitas, cohors, cōcio, domus,
pro familia uel progenie, cōuētus, ecclesia, nec significat tēplū, exer
citus, gēs, legio, pars, manus, natio, plebs, populus, synagoga, turba.
Ad hęc Virgi. Pars in frustra secāt, & pars pedibus plaudūt. Idē. Et
iam troiana iuuētus Cōueniūt. i. iuuenes, ut pubes. i. puberes. Et i fa
cris. Ois israel plāgebant eū. i. israelite, sic ois israel incircūcisi sunt, &
sepelierunt eū ois cognatio. In lib. Psal. Iubilate deo ois terra, & unis
uersum germen iacob glorificate eū. Et synagoga potentū quæsi
erunt animā meā. Et attēdite populus meus legē meā, & domus isra
el benedicite dño. Esdre. iij. Audite legē meā plebs mea. sic alibi sēp̄is
sime. Exempla distributiōis. Sueto. ac pro salute quisq; pecunias cō
tulerunt. Ouidi. Vtraq; formosē Paridi potuere uideri. Idem. In ma
gnis lēsi rebus uterq; sumus. Idem. Impliciti laqueis nudus uterq; ia
cet, Mars. i. & Venus. Idē. Artis & ingenuę cultor uterq; sumus. hoc
in prima persona etiā oratores usurpant. Philephus (quod & apud
alios notaui) uterq; siluimus. Ouidi. Quo ruitis uestras quisq; redite
domos. Plautus. uterq; deludūt miris modis. Ouidi. Partiq; dedere
oscula qsq; suę, sic in sacris idēdē inuenies. Plautus in Menæchmis.
Aperite aliquis domū. Salu. in Iugur. Vterq; insaniunt. Hora. i. ser.
Legati missi magnis de rebus uterq;. Virgi. Dant sonitum spumosi
annes, & in equora uerrūt. Quisq; suū populatus iter. In eodē. Pro
se quisq; uiri summa nitunt opū ui. Liuius. Ausi sumus cū parentibus
certare, queq; ciuitas suis Turba ruūt, oratotes quoq; aliquando sic
loquuntur. In dictis exēplis est cōgruitas solū rei, in quōdianū ser
monē, & ad epistolas nō facile trahēda, nō em̄ quicq; excusat in clas
sissimis atq; magnis operibus, eodē modo excusabit in cæteris, ut il
lud Virgi. lib. vii. Pars arduus altis Puluerulētus equis furit. & Ter
rentianū hoc. Si quisq; est qui placere se studeat bonis q; plurimis,
in his poeta nomē profitei suū, excusat uitiū q; quisq; ad plures per
tinet, ut aperite aliqs &c. Illud in Genesi. In die qua creauit deus ho
minem ad imaginē & similitudinē suā fecit illū, masculum & fœminā
creauit eos, pōt excusari, quia p̄cedit antecedēs uirtute plurale p̄ re
gulā. Que per & aut socias iungo &c. & certe si eum dixisset credere
possemus primū hoīem fuisse hermophroditū. Absente nobis excu
satur, q̄a absente & p̄sente fuerūt utriusq; nūeri, teste Marcello, hoc
nūc exoleuit. Teren. ait. Oēs laudare fortunas meas, q̄ haberē gnatū

Ioannis Despauterij Niniuite

tali ingenio p̄ditū. Laudare p̄ laudabāt, de quo antē diximus, & me
 as, p̄ mis, ut mea soli⁹ opa, quod oibus licet, de quo in regimine gū
 Ennius. Pro se quisq; uiri summa nitunt opū ui. i. quisq; pro uirili
 sua. L. i. u. pro se quisq; alacres sternūt. Idē dixit singulariter. li. vii.
 Pro se quisq; obuios sternūt. Curtius lib. viij. Dū pro se quisq; cer
 rat euadere. Cēsar etiā sic utitur in cōmētarijs. Adiectiuū participiū
 uerbi dūtaxat n̄m sibi apponētis, inter duo substantiua cū priore cō
 ueniet, quia ipsius est adiectiuū, secus oratio nō erit latīna, ut Iōānes
 est diu creditus mancipiū, quē cōstat semp̄ fuisse liberę. Petrus est mi
 hi uisus bestia, futurus cadauer. Ouidi. Tunc procul absentī cura fu
 turus eris, si tñ utriq; substantiuū p̄cederet non barbare oīno po
 steriori conformaret, quādo sic loquuti sunt L. i. u. & alij. aiūt Tar
 dius & Badius. In euāgelio. Ut autē gustasset Architrclinus aquā
 uinū factū. Thessaliēsis cōtēdit aqua legi debere. alibi dicit. Verbum
 caro factū est, quod æmulus noster dixit non latīne dici. Nunc satis
 (opinor) enucleatę sunt orōnes que Alexādrini impedimēta uocāt,
 in qbus multa nimirū sunt extra aleā inuidię nōdū positis, minime
 imitāda. quocirca diligenter bonus p̄ceptor studeat separare lolū e
 tritico. Non sunt em̄ oīa ab authoribus dicta uel sūmis imitanda, ut
 quod Grego. dicit. Vetus arma diaboli mlier, pro uetera aut arma
 p̄ instrumētū, & quis p̄ q̄ apud Plau. & Terē. &c. sed audiamus Cī
 ceronē in Tuscu. dicētē. A cūius poeta cum dicit. Qui suū florē liber
 rū inuidit meū, male latīne dicit nos cōsuetudine, phibemur poeta
 ius suū tenuit. & Quintilianū li. x. Neq; id statim legētī p̄suasum sit,
 oīa q̄ oēs authores dixerūt utiq; esse p̄fecta, nā & labāt aliqñ, & one
 ri cedunt, & indulgēt ingeniorū suorū uoluptati, nec semp̄ intēdūt
 animū, nōnūq; fatigant. Quū Ciceroni dormire interim Demos
 sthenis orō, uerū etiā Homer⁹ ipse uideat. Sūmi em̄ sunt, hoies tñ, ac
 ciditq; ijs q̄ q̄cqd apud illos reperiūt, dicēdi legē putāt, ut deteriora
 imitent, id em̄ est facilius, ac se abūde siles putāt, si uitia magnorū cōs
 sequatur, modeste tñ & circūspecto iudicio de tantis uiris p̄nūcian
 dum est, ne (q̄d plerisq; accidit) dānēt q̄ nō intelligūt. Hęc Fabius elo
 quētīę lumē. Hora. quoc; in arte, docet peccare interim maximos,
 quū ait. Sunt delicta tñ quibus ignouisse uelimus. Nam neq; corda
fonū reddit quē uult manus & mens. Nec semper feriet quodcunq;
minabit arcus. Verū ubi plura nitēt in carmine non ego paucis Of
sendar maculis &c. Quoniam quādoq; bonus dormitat Homerus
Verū operi longo fas est obrepere somnum. & in Serm. Tu nihil in
magno doctus deprendis Homero: de sacris idem ex doctissimo eo
demq; sanctissimo Hieronymo probauimus, dicente etiam in illud

Horatius

Apostoli ad Colof. Quę sunt rationē quidē habentia sapiētiae, hoc (ait) loco quidē coniunctio superflua est, quod in plerisque locis ppter imperitiā artis grāmaticę apostolum fecisse reperimus, neq; em seq; tur, sed uel alia coniunctio quę solet ubi quidem positū fuerat respōdere, nā quidē plerūq; aduersatiua reperitur. Hieronymus hic manifeste ostendit scripturā sacrā interim minus esse latinā nō ex industria (q̄p̄ & hoc interdū) quę nāq; stultitia est corrūpere linguā ex industria qua uteris, ait Valla, sed haecenus de his Nebrissenis dicit, non iure Paulū hoc loco reprehensum ab Hieronymo, nam quidem completiua sepe non solū aduersatiuā esse probat in erotymatis coniunctionū. Logiculus diceret, si orationes dictę non sint congruę, ergo nec uerę aut falsę, uerum enim & falsum pręsupponunt congruū. Sunt quidem congruę ex dicētis auctoritate, nobis tamē non imitandę, quia in ore rudis penitus essent ineptę. Dicit Tullius. Vniuersas familias fames extinxit, quę pars maxima ē, ne dixeris cōtineri sub grāmatica prohibitiua, quia est elegantius per regulā oratoriam ante positā, sicut & hę, quę tua est humanitas, qua humanitate uel cuius humanitatis es, ubi potest poni ea & eius pro tāta &c. per parenthesis.

Aduerbia & interiectiones.

En ecce hem primum quartūq; aliqñ requirunt.
 Heus petit & quintū uelut o, Hei vāq; datiuū
 Pro primum quartū quintumq; notatur habere.

Ecce & en nominatiuū petunt uel accusatiuū, ut apud comicos. Hē ut apud Plautū in Milite. Opus ne tibi erit aduocato tristi, iracūdo ecce me. Cicero. Ecce tibi status noster, magis uult nominatiuū, teste Valla, pręsertim in prosa. Teren. Ecce autē alter nescio quid de amore loquitur, non alterū legas, de accusatiuo etiā Virgilius. En quatuor arasece duas tibi daphni. Idem. En priamus. Ecce sine casu etiā am ponitur in re pręsertim inopinata. Virgi. Ecce autē gemini &c. En etiā exprobrat. Sene. En paridis hostem apud oratores magis in nominatiuo. Quintilianus. En improbitas. Eccere aduerbium est iurandi apud Plautum, hoc est per cererem ait Baptista Pius. Eccū, eccam, eccos, eccas, ellum, ellam, ellos, ellas, non plene sunt aduerbia quia genus uidentur habere, & significant ecce hic, ecce illic, ut contra Priscianum ait Valla, ut eccum Petrum, ecce hic de quo loquebamur, ellum ecce illic &c. En etiā sine casu ponitur, ut en quo discordia ciues Perduxit miseros. Heu & O pręter nominatiuum

E iij